

รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

A Model of a Sharing Society based on the Sufficiency Economy Philosophy

¹ธิตชัย ปรีชา, ²เมธา หริมเทพาธิป

¹Thitichai Preecha, ²Metha Harimtepathip

^{1,2}บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2}Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

¹Corresponding author, e-mail: Itthisak.ler@gmail.com

Received: April 06, 2026; Revised: April 25, 2026; Accepted: April 28, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดสังคมแห่งการแบ่งปันในเชิงปรัชญา และ (2) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบของสังคมแห่งการแบ่งปันบนฐานแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปรัชญา ได้แก่ วิชาวิธีแบบโสกราตีส การตีความเชิงอรรถปริวรรต และการไตร่ตรองสะท้อนกลับ ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดทั้งสองมีความสอดคล้องกันในมิติของการพัฒนาที่เน้นความสมดุลและความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล และสามารถบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดเชิงองค์รวมได้ รูปแบบที่สังเคราะห์มีลักษณะเป็น “กระบวนการเชิงพลวัต” ตั้งอยู่บนหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน โดยมี “การแบ่งปัน” เป็นกลไกหลัก รูปแบบดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ (1) การพัฒนาจากภายใน (2) การเรียนรู้ร่วมกัน (3) การมีส่วนร่วม และ (4) ความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล ซึ่งเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่ความสมดุลในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ องค์ความรู้ใหม่ คือ การเสนอรูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะกรอบแนวคิดเพื่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: รูปแบบ; สังคมแห่งการแบ่งปัน; ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; การวิจัยเชิงปรัชญา; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

The research aimed to (1) analyze the concepts and principles of the Sufficiency Economy Philosophy and the concept of a sharing society from a philosophical perspective, and (2) synthesize a model of a sharing society based on the Sufficiency Economy Philosophy. The study employed philosophical research methodologies, including Socratic dialectics, hermeneutic analysis, and reflexive analysis. The findings revealed that the two concepts were aligned in terms of development that emphasized balance and supportive social relationships, and could be integrated into a holistic conceptual framework. The synthesized model was characterized as a dynamic, process-oriented model grounded in the principles

of moderation, reasonableness, and self-immunity, with “sharing” functioning as the central mechanism. The model consisted of four key components: (1) inner development, (2) collective learning, (3) participation, and (4) supportive relationships. These components were systematically interconnected and contributed to balanced development across economic, social, and mental dimensions. The new knowledge derived from this study was the formulation of a sharing society model based on the Sufficiency Economy Philosophy as a conceptual framework for sustainable social development.

Keywords: Model; Sharing Society; Philosophy of Sufficiency Economy; Philosophical Research; Sustainable Development

บทนำ

ในบริบทของสังคมโลกยุคปัจจุบันที่เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านในโลกที่มนุษย์ดำรงอยู่ร่วมกันเป็นสังคม คำถามสำคัญประการหนึ่ง คือ “เหตุใดสังคมจึงต้องมีการแบ่งปัน” และ “การแบ่งปันมีความหมายต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์อย่างไร” หากพิจารณาในเชิงปรัชญา การแบ่งปันมิได้เป็นเพียงพฤติกรรมทางสังคม หากแต่เป็นกลไกพื้นฐานที่สะท้อนความต้องการของมนุษย์ในการสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล ซึ่งเป็นรากฐานของการก่อรูปทุนทางสังคม (Putnam, 2000; Ostrom, 1990; Fukuyama, 1995) การขาดการแบ่งปันอาจนำไปสู่ความแตกแยก ความเหลื่อมล้ำ และความเปราะบางของสังคมในระยะยาว (Rifkin, 2014; Wilkinson & Pickett, 2009)

ในบริบทของสังคมโลกยุคปัจจุบันที่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความเปราะบางได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งรายงานของธนาคารโลกและสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสะท้อนให้เห็นว่า ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และโอกาสยังคงอยู่ในระดับสูง โดยกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงสุดถือครองทรัพยากรในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มรายได้ต่ำอย่างมีนัยสำคัญ (World Bank, 2020; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงข้อจำกัดของแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ละเลยมิติด้านคุณภาพชีวิตและความสมดุลของมนุษย์ในองค์รวม (Stiglitz, Sen, & Fitoussi, 2009; UNDP, 2010; Piketty, 2014)

ภายใต้บริบทของความท้าทายดังกล่าว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้รับการยอมรับในฐานะแนวคิดทางเลือกที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างสมดุล โดยตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัว ภายใต้เงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) แนวคิดดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เพียงมิติทางเศรษฐกิจ หากแต่ครอบคลุมถึงการดำเนินชีวิต การตัดสินใจ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคมอย่างเกื้อกูล โดยเน้นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนความสมดุลและความยั่งยืนในระยะยาว (เกษม วัฒนชัย, 2550; Schumacher, 1973; Zsolnai, 2007) ในมิติทางสังคม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังสะท้อนถึงการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น การใช้ทรัพยากรอย่างพอดี และการคำนึงถึงผลกระทบต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูลและการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลในสังคม

ในขณะเดียวกัน แนวคิดสังคมแห่งการแบ่งปันได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในฐานะรูปแบบของสังคมที่เน้นความร่วมมือ การเกื้อกูล และการแบ่งปันทรัพยากร ความรู้ และโอกาส ซึ่งมีบทบาทสำคัญใน

การสร้างทุนทางสังคมและลดความเหลื่อมล้ำ (Botsman & Rogers, 2010; Belk, 2014; Lessig, 2008) การแบ่งปันในบริบทดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เพียงการให้ในเชิงวัตถุ แต่ยังครอบคลุมถึงการสร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม (Chambers, 1997; Rifkin, 2014)

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิด เศรษฐศาสตร์ทางเลือก และสังคมแห่งการแบ่งปันจำนวนมาก แต่ยังคงขาดการศึกษาที่มุ่งสังเคราะห์ “รูปแบบของสังคมแห่งการแบ่งปัน” บนฐานแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในเชิงปรัชญาที่สามารถอธิบายโครงสร้าง องค์ประกอบ และกลไกของการขับเคลื่อนสังคมแห่ง การแบ่งปันได้อย่างเป็นองค์รวม (Zsolnai, 2007; Stiglitz et al., 2009; Botsman & Rogers, 2010)

ดังนั้น การวิจัยเรื่องรูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมุ่งศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบดังกล่าว เพื่อเสนอเป็นกรอบแนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนในบริบทที่หลากหลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดสังคมแห่ง การแบ่งปันในเชิงปรัชญา
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบของสังคมแห่งการแบ่งปันบนฐานแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปรัชญา (Philosophical Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ รูปแบบของสังคมแห่งการแบ่งปันบนฐานแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งวิเคราะห์เชิง แนวคิดและสังเคราะห์องค์ความรู้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดเชิงแบบจำลอง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย และเอกสารทางวิชาการทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดสังคมแห่งการแบ่งปัน ทุนทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์และสังเคราะห์
2. การวิเคราะห์เชิงวิภาษวิธี (Dialectical Analysis) ใช้ภาษาวิธีแบบโสกราตีส (Socratic Dialectics) ในการตั้งคำถาม วิเคราะห์ และเปรียบเทียบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ จุดร่วม และจุดต่าง ของแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมแห่งการแบ่งปันและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. การตีความเชิงอรรถปริวรรต (Hermeneutics Analysis) ผู้วิจัยใช้การตีความเพื่อทำความเข้าใจความหมายเชิงลึกของแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดสังคมแห่งการแบ่งปัน โดยพิจารณาทั้งในมิติของเนื้อหาและบริบททางสังคมและวัฒนธรรม
4. การไตร่ตรองสะท้อนกลับ (Reflexive Analysis) ผู้วิจัยใช้กระบวนการไตร่ตรองสะท้อนกลับ เพื่อพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิด ประสบการณ์ และข้อค้นพบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึก และความสมเหตุสมผลทางปรัชญา
5. การสังเคราะห์รูปแบบ (Model Synthesis) นำผลจากการวิเคราะห์และการตีความมา สังเคราะห์เป็น “รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นกรอบ

แนวคิดเชิงบูรณาการที่สามารถอธิบายองค์ประกอบ กระบวนการ และกลไกของการขับเคลื่อนสังคมแห่งการแบ่งปันได้อย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดสังคมแห่งการแบ่งปันในเชิงปรัชญา ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดทั้งสองมีความสอดคล้องกันในมิติของการพัฒนาที่เน้นความสมดุล ความพอประมาณ และความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูลในสังคม โดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการดำรงชีวิตอย่างมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ขณะที่แนวคิดสังคมแห่งการแบ่งปันมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความรู้ระหว่างสมาชิกในสังคม

เมื่อพิจารณาในเชิงปรัชญา พบว่าแนวคิดทั้งสองสามารถบูรณาการเข้าด้วยกันในฐานะแนวคิดเชิงองค์รวมที่เชื่อมโยง “การพัฒนาภายในของมนุษย์” เข้ากับ “ความสัมพันธ์ทางสังคม” กล่าวคือการพัฒนาภายในที่ตั้งอยู่บนหลักความพอเพียงนำไปสู่พฤติกรรมการแบ่งปัน ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูลและความเข้มแข็งของสังคมในภาพรวม

ประการที่สอง เพื่อสังเคราะห์รูปแบบของสังคมแห่งการแบ่งปันบนฐานแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปันมีลักษณะเป็น “รูปแบบเชิงกระบวนการที่มีความเป็นพลวัต” ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัว โดยมี “การแบ่งปัน” เป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม

รูปแบบดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาจากภายในของบุคคล 2) การเรียนรู้ร่วมกัน 3) การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ และ 4) การสร้างความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล

องค์ประกอบทั้งสี่ประการนี้ทำงานเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือการพัฒนาภายในของบุคคลเป็นจุดเริ่มต้นที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการแบ่งปัน จากนั้นจึงขยายไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในระดับชุมชน ซึ่งนำไปสู่การก่อรูปของความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล และในที่สุดก่อให้เกิดความสมดุลในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ

ดังนั้น รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงสามารถอธิบายได้ในฐานะ “กระบวนการพัฒนาจากภายในสู่ภายนอก” ที่เชื่อมโยงบุคคลกับสังคมผ่านกลไกของการแบ่งปัน อันนำไปสู่การสร้างทุนทางสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวม

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่า ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปรัชญาที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ในแต่ละระดับกล่าวคือ

วิชาวิธีแบบโสกราตีส (Socratic Dialectics) ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการตั้งคำถามและตรวจสอบแนวคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความชัดเจนในเชิงแนวคิด โดยเฉพาะการทำความเข้าใจความสัมพันธ์และความสอดคล้องระหว่างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดสังคมแห่งการแบ่งปัน

การตีความเชิงอรรถปริวรรต (Hermeneutics Analysis) ช่วยเปิดเผยความหมายเชิงลึกของแนวคิด โดยทำให้เห็นมิติของความเกื้อกูล การคำนึงถึงผู้อื่น และการดำรงชีวิตอย่างสมดุลที่แฝงอยู่ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การไตร่ตรองสะท้อนกลับ (Reflexive Analysis) ทำหน้าที่เชื่อมโยงแนวคิดเชิงนามธรรมเข้ากับบริบทของชีวิตจริง ทำให้เห็นกระบวนการพัฒนาจากภายในของบุคคลไปสู่ความสัมพันธ์และโครงสร้างทางสังคม

การสังเคราะห์รูปแบบ (Model Synthesis) เป็นกระบวนการบูรณาการข้อค้นพบทั้งหมดเข้าสู่ “รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปัน” ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การพัฒนาจากภายใน การเรียนรู้ร่วมกัน การมีส่วนร่วม และความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล

ดังนั้น วิธีการวิจัยเชิงปรัชญาในงานวิจัยนี้จึงมิได้เป็นเพียงเครื่องมือในการวิเคราะห์แนวคิด หากแต่เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการวิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง จากวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดสังคมแห่งการแบ่งปันในเชิงปรัชญา ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดทั้งสองมีความสอดคล้องกันในมิติของการพัฒนาที่เน้นความสมดุลและความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนามนุษย์ของ Sen (1999) ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ และแนวคิดทุนทางสังคมของ Putnam (2000) ที่ให้ความสำคัญกับความไว้วางใจและเครือข่ายความสัมพันธ์ในสังคม ผลที่ปรากฏเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมิได้เป็นเพียงกรอบคิดเชิงเศรษฐกิจ แต่เป็น “กรอบจริยธรรมของการดำรงชีวิต” ที่เน้นความพอดีและความรับผิดชอบต่อผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) เมื่อบุคคลมีการพัฒนาภายในที่ตั้งอยู่บนหลักความพอประมาณและเหตุผล ย่อมนำไปสู่พฤติกรรมการแบ่งปันและการคำนึงถึงส่วนรวม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูลในสังคม

ประการที่สอง จากวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบของสังคมแห่งการแบ่งปันบนฐานแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบดังกล่าวมีลักษณะเป็นกระบวนการเชิงพลวัตที่เชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาภายในของบุคคลกับความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการทรัพยากรร่วมของ Ostrom (1990) ที่ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือและความไว้วางใจเป็นเงื่อนไขสำคัญของความยั่งยืน รวมถึงแนวคิดเศรษฐศาสตร์ทางเลือกของ Schumacher (1973) ที่เน้นการพัฒนาที่คำนึงถึงคุณค่าของมนุษย์มากกว่าการเติบโตเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ประการ ได้แก่ การพัฒนาจากภายใน การเรียนรู้ร่วมกัน การมีส่วนร่วม และความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล มิได้ดำรงอยู่อย่างแยกส่วน หากแต่ทำงานเชื่อมโยงกันเป็นระบบ กล่าวคือการพัฒนาภายในของบุคคลเป็นจุดตั้งต้นที่ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรม เมื่อบุคคลมีความตระหนักรู้และมีสมดุลภายใน ย่อมนำไปสู่การเปิดพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมในระดับชุมชน ซึ่งในที่สุดจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูลและความไว้วางใจในสังคม

ในมุมมองเชิงแนวคิด การแบ่งปันจึงมิได้เป็นเพียง “การให้” ในความหมายแบบดั้งเดิม หากแต่เป็น “กระบวนการเชิงความสัมพันธ์” ที่เกิดจากการพัฒนาภายในของมนุษย์ และขยายตัวไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสังคมแห่งการแบ่งปันในบริบทร่วมสมัย (Botsman & Rogers, 2010; Belk, 2014)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่าง “มิติภายในของมนุษย์” และ “มิติทางสังคม” ได้อย่างชัดเจน กล่าวคือการพัฒนาภายในนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการแบ่งปัน การแบ่งปันนำไปสู่ความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล และความสัมพันธ์ดังกล่าวนำไปสู่การสร้างทุนทางสังคมและความยั่งยืน

ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสามารถยืนยันได้ว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งสองประการได้รับการตอบสนองอย่างครบถ้วน โดยการวิเคราะห์แนวคิดช่วยให้เกิดความเข้าใจเชิงปรัชญา และการสังเคราะห์นำไปสู่การพัฒนา “รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปัน” ที่มีองค์ประกอบและกลไกที่ชัดเจน ซึ่งสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดในการอธิบายและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนได้

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ข้อค้นพบของการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดทุนทางสังคมของ Putnam (2000) ที่เน้นความไว้วางใจและเครือข่ายความสัมพันธ์เป็นฐานของความเข้มแข็งของสังคม รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการทรัพยากรร่วมของ Ostrom (1990) ที่ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือและกติกาทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญของความยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐศาสตร์ทางเลือกของ Schumacher (1973) และแนวคิดเศรษฐศาสตร์พุทธของ Zsolnai (2007) ที่เน้นการพัฒนาอย่างสมดุลและคำนึงถึงคุณค่าของมนุษย์มากกว่าการเติบโตเชิงปริมาณ

เหตุที่ผลการวิจัยปรากฏในลักษณะดังกล่าว เนื่องจากการแบ่งปันในบริบทของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมิได้เป็นเพียงพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แต่เป็นกระบวนการที่เริ่มต้นจากการพัฒนาภายในของบุคคล ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติ การตัดสินใจ และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เมื่อบุคคลมีความพอประมาณ และมีเหตุผล ย่อมนำไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างสมดุลและการคำนึงถึงผู้อื่น ซึ่งก่อให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือในระดับสังคม อันเป็นกลไกสำคัญของการสร้างทุนทางสังคมและความยั่งยืน

ดังนั้น รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปันที่สังเคราะห์ได้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่าง “การพัฒนาภายในของมนุษย์” กับ “โครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม” ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติองค์รวม

ทั้งนี้ จากผลการวิจัยสามารถยืนยันได้ว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งสองประการได้รับการตอบสนองอย่างครบถ้วน กล่าวคือการพัฒนาภายในทำให้เกิดความเข้าใจในเชิงปรัชญา และการสังเคราะห์นำไปสู่การพัฒนา “รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปัน” ที่มีองค์ประกอบและกลไกชัดเจน

จากผลการวิจัยสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า แนวคิดเรื่อง “การแบ่งปัน” มีพัฒนาการทั้งในเชิงความหมายและบทบาททางสังคม โดยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะสำคัญ ได้แก่ การแบ่งปันในมุมมองแบบดั้งเดิม และการแบ่งปันในมุมมองร่วมสมัย

ในมุมมองแบบดั้งเดิม การแบ่งปันมักถูกเข้าใจในฐานะ “การให้” (giving) ซึ่งมีลักษณะเป็นการถ่ายโอนทรัพยากรจากผู้ให้ไปสู่ผู้รับ โดยมักตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเอื้อเฟื้อ การทำบุญ หรือความเมตตาในเชิงจริยธรรม การแบ่งปันในลักษณะนี้จึงมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์แบบทิศทางเดียว (one-way relationship) ซึ่งแม้จะมีคุณค่าในเชิงคุณธรรม แต่ยังมีได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของความสัมพันธ์ในสังคมอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ในมุมมองร่วมสมัย การแบ่งปันได้พัฒนาไปสู่ความหมายที่กว้างและลึกยิ่งขึ้น โดยมีได้จำกัดอยู่เพียงการให้ในเชิงวัตถุ หากแต่เป็น “กระบวนการเชิงความสัมพันธ์” (relational process) ที่มุ่งสร้างความเชื่อมโยง ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในสังคม (Botsman & Rogers, 2010; Belk, 2014) การแบ่งปันในลักษณะนี้มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์แบบสองทางหรือ

หลายทาง (mutual and networked relationships) ซึ่งเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนทั้งทรัพยากร ความรู้ และประสบการณ์ร่วมกัน

ผลการวิจัยในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การแบ่งปันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมี ลักษณะสอดคล้องกับมุมมองร่วมสมัยดังกล่าว โดยเน้นการพัฒนาจากภายในของบุคคลควบคู่ไปกับการ สร้างความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูลในสังคม ซึ่งการแบ่งปันมิได้เป็นเพียงพฤติกรรม แต่เป็น “กลไก” ที่เชื่อมโยง ระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคมในภาพรวม

ดังนั้น การแบ่งปันในบริบทของงานวิจัยนี้จึงอาจนิยามได้ว่าเป็น “กระบวนการทางสังคมที่เกิด จากการพัฒนาภายในของบุคคล และนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล การเรียนรู้ร่วมกัน และการ มีส่วนร่วมในสังคม” ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการก่อรูปสังคมแห่งการแบ่งปันและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเป็นรูปแบบเชิงกระบวนการที่มีลักษณะเป็นพลวัต โดยตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ ได้แก่ ความ พอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัว ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรอบในการกำกับพฤติกรรมและ การพัฒนาของบุคคลและสังคมในทุกระดับ

รูปแบบดังกล่าวมี “การแบ่งปัน” เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม โดยอาศัยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาจากภายในของบุคคล การสร้าง การเรียนรู้ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ และการสร้างความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล ซึ่งนำไปสู่ การพัฒนาที่สมดุลในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ อันเป็นรากฐานของการสร้างสังคมที่มีความยั่งยืน

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานพัฒนา สามารถนำ “รูปแบบสังคมแห่งการแบ่งปันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการ พัฒนา “ชุมชนเข้มแข็ง” โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินความเข้มแข็งของชุมชน เช่น ระดับของ การพัฒนาภายในของสมาชิก การมีส่วนร่วมของชุมชน และคุณภาพของความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล

1.2 ควรส่งเสริมการสร้าง “พื้นที่กลางของการเรียนรู้ร่วมกัน” (Shared Learning Spaces) ทั้งในรูปแบบพื้นที่จริง เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เวทีสนทนา หรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนทรัพยากร และใน รูปแบบโลกเสมือน เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์หรือชุมชนดิจิทัล ที่เปิดโอกาสให้เกิดการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักความพอประมาณและความสมดุลเป็นฐาน

1.3 องค์กรภาครัฐและเอกชนสามารถประยุกต์ใช้รูปแบบดังกล่าวในการพัฒนาองค์กร โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการแบ่งปัน ความไว้วางใจ และความร่วมมือ เช่น การสร้างวงสนทนา การสะท้อนตน และการทำงานแบบมีส่วนร่วม

1.4 ควรพัฒนาเครื่องมือหรือแนวทางประเมินที่อ้างอิงรูปแบบนี้ เพื่อใช้เป็น “ตัวชี้วัดเชิง คุณภาพ” ในการติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาชุมชนหรือองค์กรในมิติของทุนทางสังคมและ ความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อทดลองนำรูปแบบสังคมแห่งการ แบ่งปันไปใช้ในบริบทจริง โดยเฉพาะในชุมชนที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ชุมชนเมืองและชุมชน เกษตรกรรม เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละบริบท

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนรูปแบบ เช่น วัฒนธรรมชุมชน ภาวะผู้นำ หรือโครงสร้างทางสังคม

2.3 ควรพัฒนาเครื่องมือวัดเชิงปริมาณที่สามารถประเมินองค์ประกอบของรูปแบบ เช่น ระดับความไว้วางใจ การมีส่วนร่วม หรือความเข้มแข็งของความสัมพันธ์ เพื่อเสริมการศึกษาเชิงคุณภาพให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้รูปแบบในบริบทองค์กรหรือระดับนโยบาย เพื่อขยายขอบเขตขององค์ความรู้จากระดับชุมชนไปสู่ระดับสังคมในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *รายงานภาวะสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Belk, R. (2014). You are what you can access: Sharing and collaborative consumption online. *Journal of Business Research*, 67(8): 1595–1600.
- Botsman, R., & Rogers, R. (2010). *What's mine is yours: The rise of collaborative consumption*. New York: HarperCollins.
- Chambers, R. (1997). *Whose reality counts? Putting the first last*. London: Intermediate Technology Publications.
- Fukuyama, F. (1995). *Trust: The social virtues and the creation of prosperity*. New York, NY: Free Press.
- Lessig, L. (2008). *Remix: Making art and commerce thrive in the hybrid economy*. New York, NY: Penguin Press.
- Nussbaum, M.C. (2011). *Creating capabilities: The human development approach*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Ostrom, E. (1990). *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Piketty, T. (2014). *Capital in the twenty-first century*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Putnam, R.D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York, NY: Simon & Schuster.
- Rifkin, J. (2014). *The zero marginal cost society: The internet of things, the collaborative commons, and the eclipse of capitalism*. New York: Palgrave Macmillan.
- Schumacher, E.F. (1973). *Small is beautiful: Economics as if people mattered*. London: Blond & Briggs.
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. New York: Alfred A. Knopf.

- Stiglitz, J.E., Sen, A., & Fitoussi, J.P. (2009). *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*. Paris: Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress.
- United Nations Development Programme (UNDP). (2010). *Human development report 2010: The real wealth of nations: Pathways to human development*. New York: Palgrave Macmillan.
- Wilkinson, R., & Pickett, K. (2009). *The spirit level: Why more equal societies almost always do better*. London: Allen Lane.
- World Bank. (2020). *Thailand economic monitor: Inequality, opportunity, and human capital*. Washington, DC: World Bank.
- Zsolnai, L. (2007). Buddhist economics. *Society and Economy*, 29(2): 145–153.

